

İHYA

İhya Uluslararası İslam Araştırmaları Dergisi
International Journal of Islamic Studies

Diyaret İşleri Başkanlığı'na Bağlı 4-6 Yaş Grubu Kuran Kurslarında Din Eğitimi

Religious Education in 4-6 Age Group Courses Related to the Presidency of Religious Affairs

Muhammet Fatih GENÇ

Doç.Dr., Kocaeli Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Din Bilimleri Anabilim Dalı
ORCID ID: 0000-0001-5387-0534, e-mail: mfgence@hotmail.com

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Types: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliř Tarihi / Received: 16 Mayıs 2019/ 16 May 2019

Kabul Tarihi / Accepted: 8 Temmuz 2019 / 8 July 2019

Yayın Tarihi / Published: 24 Temmuz 2019 / 24 July 2019

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Temmuz / July

Cilt / Volume: 5 Sayı / Issue: 2 Sayfa / Pages: 506-521

Öz

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın açmış olduğu 4-6 yaş Kuran Kursları çocuklara din eğitimi verilmesini; çocukların dini, ahlaki gelişimlerini destekleyici ve Kur'an-ı Kerim öğrenimi ile çocukların zihinsel gelişimine katkı sağlamayı amaç edinmiştir. Bu çalışma; okul öncesi din eğitimi veren bu kurslarda verilen eğitimin problemleri, müfredatın hedefleri sağlayıp sağlayamadığı, programlarında yer alan "Din Eğitimi Etkinliklerini Nasıl Kullandıklarını", "Din Eğitimi Etkinliklerinden Nasıl Yararlandıklarını", "Çocuklara Verilen Din Eğitiminin Dini Gelişimlerine Katkı Sağlayıp Sağlamadığını" ortaya koymak amacıyla yapılmıştır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılım gönüllülük esasına dayandırılmıştır ve bu çerçevede 20 tane 4-6 Yaş Kur'an Kursu öğreticisiyle görüşmeler yapılmıştır. Elde edilen veriler "betimsel analiz" tekniği kullanılarak değerlendirilmiştir. Son olarak betimlenen verilerden elde edilen bulgular, ilgili literatürden yararlanılarak analiz edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, din eğitimi, Diyanet İşleri Başkanlığı, Kuran Kursu, Din eğitimi etkinlikleri.

Abstract

4 to 6 years of Quran Courses (Religious education for preschoolers) organized by the Presidency of Religious Affairs aims religious, moral and mental development and Quran education. In this study, the problems of education in pre-school religious education are mentioned, whether the curriculum can achieve the goals, for example, How religious education activities are used? -Are religious education activities useful for kids? -Does religious education improve children's religious development? Have been answered. This study was used qualitative research method. The study was based on voluntary participation. Twenty teachers were interviewed. Findings were interpreted with the help of the related literature.

Keywords: Preschoolers Education, Religious Education, Presidency of Religious Affairs, Quran Courses, Religious Education Activities.

Giriş

Çocukluk dönemi, dini duygu ve düşüncenin bireye kalıcı olarak aktarılması, iyi bir şekilde işlenmesi ve bireyin bu yöndeki gereksinimlerinin karşılanması gerektiği kritik bir evre olmasının yanı sıra din ile ilgili sorunların yoğun olarak yaşandığı bir dönemdir.¹ Bu bağlamda çocuğun dini gelişim özelliklerinin bilinmesi, çocuğun manevi gelişimini ve verilen din eğitimini olumlu yönde etkileyecek,² çocuğun gelişimine pozitif katkılar sunacaktır.

Yapılan araştırmalarda her bireyin doğuştan inanma duygusuna sahip olduğu ortaya konmuştur. Her çocuk motor dil, duygusal, sosyal ve bilişsel gelişim alanlarından geçtiği gibi inanç ve din konusunda da evrelerden geçmektedir.³ Bu bakımdan duygu çeşitlerinde olduğu gibi din duygusunun da tatmin edilmesi ve eğitilmesi gerekmektedir. Çünkü bireyin yetişkinlikte sahip olacağı dini ve ahlaki yapısı, okul öncesi dönemde alacağı eğitime bağlı olarak şekillenecektir. Bu bağlamda çocuğun kişilik ve karakterinin oluştuğu okul öncesi dönemde, fitrata dayalı olarak doğuştan getirdiği din duygusuna bağlı olarak, bu dönemde din ve ahlak eğitimi verilmelidir.⁴

¹ Yaşar Fersahoğlu, *Din Eğitimi ve Öğretiminde Duygu Eğitimi*, (İstanbul: Marifet Yayınları, 1998), 61.

² Mehmet Zeki Aydın, "Ailede Din Eğitimi", Ed. Recai Doğan ve Remziye Ege, *Din Eğitimi*, (Ankara: Grafiker Yayınları, 2012), 293.

³ Mustafa Köylü, *Çocukluk Dönemi Din Eğitimi*, (Ankara: Nobel Yayınevi, 2017), 37-40.

⁴ Zeynep Nezahat Öneri, *Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi*, (İstanbul: Dem yayınları, 2004), 255.

Din eğitimi, çocukların temel değerleri kazanmasında, bireysel ve sosyal bozulmalara sebep olan ölçsüzlük ve dengesizliklerin giderilmesinde, oluşabilecek manevi sıkıntıları gidermede⁵ toplumun kültürel yapısına ayak uydurmada önemli roller üstlenir. Bu bakımdan eğitimden beklenen hedefe çocuğu yaklaştıracağı düşüncesiyle okul öncesi eğitimin en temel unsurlarından birisi olarak din eğitiminin ele alınması gerekmektedir.⁶ Sahip olduğu kabiliyetlerin sadece biri veya birkaçı geliştirilmiş, diğerleri ise ihmal edilmiş bir insanın iç aleminde huzuru bulması ve topluma faydalı bir birey olması düşünülemez. İşte din eğitimi, genel eğitime bu konuda yardımcı olmak durumundadır.⁷ Okul öncesi dönemde verilecek din eğitiminin çocuk dinî gelişimine pozitif katkı sağlayıp hurafe ve batıl inançlardan arınmış bilimsel temellere dayalı ve sağlıklı yürütülebilmesi için; fiziksel, zihinsel, duygusal ve psikososyal gelişimlerinin iyi bilinmesinin yanında, onların dini gelişim özelliklerinin bilinmesi ve eğitim sürecine dâhil edilmesi gereklidir.⁸

Bu bağlamda din eğitiminde okul öncesi eğitim önem kazanmaktadır. Tarihi süreci incelendiğinde toplumların her döneminde kendi ihtiyaç ve beklentileri, gündelik hayatı, kurumsal yapıları ya da kısaca paradigması, eğitim anlayışının şeklini, yönünü ve yöntemini belirlemiştir. Bu anlamda okul öncesi eğitim, klasik ve modern dönemlerde farklı şekillerde karşımıza çıkar.⁹ Modern dönem okul öncesi eğitimi XVIII. yüzyılda pedagoji ve psikoloji alanında yapılan çalışmaların bir neticesi olarak J.H.Pestalozzi (1746-1827), F.Fröbel (1782-1852) ve M.Montessori (1870-1952) gibi öncü isimlerin çalışmaları sonucunda geliştirilen erken çocukluk eğitimi girişimi şeklinde değerlendirilmiştir. İslam dünyasında ise çocukların yaklaşık üç-dört yaşlarından itibaren çocuk eğitimi ile ilgili teorik temellerin yanı sıra okul öncesi eğitimi de kapsayan yaklaşık altı yaşlarına kadarki çocukların devam edebildikleri “küttab” ve sıbyan mektepleri gibi kurumsal yapılar geliştirilmiştir.¹⁰

Çocuklar küttab’da, Kuran, namaz, okuma, yazma, Arapça derslerini mecburi dersler olarak görmüşler, matematik, şiir, tarih vb. dersleri ise isteğe bağlı olarak görmüşlerdir.¹¹ Öyleyse küttab kendi içerisinde farklı yaş gruplarına hitap eden ve farklı gelişim dönemlerindeki çocukların devam ettikleri kurumlar olmakla beraber, hem kalem tutma, çizgi çizme, sayı sayma gibi, günümüz okul öncesi kurumlarının fonksiyonunu üstlenmiş hem de öncelikli olarak Kur’an eğitiminin yapıldığı kurumlara dönüştürülmüştür.¹²

Ülkemizde bu tip mekteplere sıbyan mektebi denilmiş; Cumhuriyet devrine gelinceye kadar bu mekteplere 4-7 yaşlarındaki kız ve erkek çocuklar devam etmiştir. Hemen her mahallede bulunduğu için bu mekteplere “Mahalle Mektebi” veya çoğu taştan yapılmış olduğundan “Taş

⁵ İrfan Başkurt, “İman, Dayandığı Temel İlkeler ve Eğitim”, Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi, S:8, (2001): 201.

⁶ Halis Ayhan, Din Eğitimi ve Öğretimi İman-İbadet, (Ankara:Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları,1985) 68- 69.

⁷ Hüseyin Yılmaz, *Din Eğitimi ve Sosyal Barış*, (İstanbul:İnsan Yayınları, 2003),71.

⁸ Hasan Dam, “Çocukluk Dönemi Din Eğitimi”, Editör. Mustafa Köylü *Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi*, (Ankara:Nobel Yayın Dağıtım, 2010), 64.

⁹ Cemil Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2011), 19.

¹⁰ Bilal Yorulmaz, , “Okul Öncesi Din Eğitimi ve Tarihsel Süreci”, *Diyanet İşleri Başkanlığı Öğretici Kitabı 4- 6 Yaş Grubu* (Ankara: DİB Yayınları 2014), 16.

¹¹ Faruk Bayraktar, *İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri*, (İstanbul: İFAV Yayınları 2008),90.

¹² Yorulmaz, “Okul Öncesi Din Eğitimi ve Tarihsel Süreci”, 16.

Mektep” adı da verilmiştir.¹³ Özetle bu okullar günümüzdeki anaokulu ve ilkököl döneminin kapsayan okullar olarak hizmet vermişlerdir.¹⁴

Cumhuriyet dönemi ile birlikte okulöncesi eğitim geri plana alınırken¹⁵; din eğitimi ise çeşitli kısıtlamalar ve yasaklarla karşılaşmıştır.¹⁶ 1974 yılında okulöncesi eğitim tekrar Türkiye’nin gündemine gelirken, 2006 yılında XVII. Milli Eğitim Şurası’nda; okul öncesi eğitimin zorunlu hale getirilmesi kararı alınmıştır.¹⁷ Ancak ülkemizde okul öncesi eğitim kurumlarında din ve ahlak eğitimi amaç olarak hedeflenmemiştir. Sadece çocuğun sosyal gelişimine yönelik bazı ahlaki kuralların kazandırılması hedef olarak ele alınmıştır.¹⁸

Türkiye’de din eğitimi ilkököl 4. sınıfta başlamakta ve okul öncesi din eğitimi resmî olarak okullarda yapılmamaktadır. Bu eksikliği gören Diyanet İşleri Başkanlığı kendine bağlı kurslarda okul öncesi dönem çocuklara yönelik din eğitimi verilmesi kararı almıştır. Bu bağlamda Diyanet İşleri Başkanlığı 2014 yılında 4-6 yaş çocuklarına özel, yeni bir Kur’an kursu programı uygulamaya başlamıştır. Böylece örgün eğitim kapsamında resmi olarak gerçekleştirilemeyen “Okul Öncesi Din Eğitimi” yaygın eğitim kapsamında resmîyet kazanmıştır.¹⁹

Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş Kur’an Kursu Öğretim Programı’nın hedeflerini şu şekilde belirtmiştir.²⁰

“Türk Milli Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkelerine uygun olarak çocukların;

- 1. İslam dininin değerlerini, kendi seviyesinde, insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olarak fark etmelerini,*
- 2. Kazanacağı değerleri gündelik hayatta kullanmalarını,*
- 3. İslam’ın temel kaynağı olan Kur’an-ı Kerim’i içerik, ses ve şekil olarak kendi seviyesinde tanımalarını,*
- 4. Kendi seviyesine uygun olarak Allah’ı sevgi temelinde tanımalarını ve yaratılıştaki düzeni fark etmelerini,*
- 5. Kendi seviyesinde Peygamber Efendimiz’in kişiliğini ve karakterini tanımalarını, sevmelerini ve model almalarını,*
- 6. Sağlıklı bir din ve ahlak gelişimi göstermelerini,*
- 7. İyi alışkanlıklar kazanmalarının yanı sıra beden, zihin ve duygu gelişimlerine katkı sağlayacak nitelikte öğrenim görmelerini sağlayacak uygun bir ortam sunmayı amaçlamaktadır.”*

¹³ Bayraktar, *İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri*, 90.

¹⁴ Yorulmaz, “Okul Öncesi Din Eğitimi ve Tarihsel Süreci”, 17.

¹⁵ Cemil Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, (İstanbul:Ensar Neşriyat, 2011) 46-48.

¹⁶ Mustafa Öcal, *Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Din Eğitimi ve Öğretimi*, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi 7/7* (1998): 241-268.

¹⁷ Oruç, *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, s.48.

¹⁸ Öneri, *Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi*, .256

¹⁹ Betül Yıldırım, *Okul Öncesi Kurumlara Devam Eden 4-6 Yaş Arası Çocuklara Din Eğitimi (Sivas Örneği)*, (Yükseks Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi 2016), 34.

²⁰ Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kur’an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu), (Ankara: DİB Yayınları, 2018), 7.

Bu bağlamda bu çalışmanın temel problemi “4-6 yaş Kur’an Kurslarında görev yapan Kur’an Kursu öğretmenlerinin gözüyle bu kurslarda yapılan eğitimin durumu nasıldır?” sorusu oluşturmaktadır. Bu kapsamda Diyanet İşleri Başkanlığı’na bağlı 4-6 yaş Kur’an Kurslarında görev yapan Kur’an Kursu öğretmenleriyle yapılan nitel araştırma sonuçlarına yer verilmiştir.

2. Yöntem

2.1. Desen

Diyanet İşleri Başkanlığı’na bağlı 4-6 yaş Kur’an Kurslarındaki eğitimin niteliği hakkında bilgi vermeyi amaçlayan bu araştırma nitel desen üzerine kurgulanmıştır.

2.2. Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak Kur’an Kursu öğretmenlerinin çeşitli özelliklerini ve onlara göre 4-6 yaş Kur’an Kurslarındaki eğitimin niteliğini tespit etmeye yönelik yarı yapılandırılmış mülakat formu kullanılmıştır.

2.3. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu belirlemek için nitel araştırma modelinde yer alan “amaçlı örneklem seçme tekniği” kullanılmıştır. Çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örneklem seçme yollarından biri olan “maksimum çeşitlilik” örneklemeinden yararlanılmıştır.²¹ Bu araştırmaya 20 Kur’an Kursu Öğreticisi katılımcı olarak seçilmiştir. Araştırmaya katılanların tamamı kadın Kur’an Kursu öğreticisidir. Görüşmeye katılan öğretmenlerin 5’i 1-5 yıl, 8’i 6-10 yıl, 4’ü 11-15 yıl, 2’si 16-20 yıl 1 tanesi de 20 yıl ve üzeri mesleki hizmet süresine sahiptir. Kur’an Kursu öğretmenlerinin mezuniyet durumu incelendiğinde, öğretmenlerin, 3’ü İlahiyat Fakültesi İDKAB, 17’si İlahiyat Lisans mezunudur. Kur’an Kursu öğretmenlerinin lisansüstü eğitim durumu incelendiğinde, öğretmenlerin 5’i yüksek lisans eğitimi almışken bir tanesi ise doktora eğitimine devam etmektedir.

2.4. Verilerin Analizi ve Yorumlanması

Araştırmada nitel araştırma tekniklerinden “betimsel analiz” tekniği kullanılmıştır. Betimsel analiz tekniğinin tercih edilmesinin nedeni, araştırmamızın kuramsal çerçevesinin temel boyutlarının önceden oluşturulmuş olmasıdır. Araştırmada nitel verilerin analizinde NVivo 12.0 pro adlı program kullanılmıştır. 4-6 yaş Kur’an Kurslarında görev yapan öğretmenlerle yapılan mülakatta elde edilen veriler Word dosyası olarak kayıt edilip NVivo 12.0 Pro nitel veri analizi programına aktarılmıştır. Görüşme verilerinden aynen alıntılar yapılırken görüşmecinin kod ismi verilmiştir. Görüşme yapılan kişilerin kimliklerinin gizli tutulması için öğretmenlere KKÖ 1, KKÖ 2, vd. şeklinde kodlar verilmiştir. Bulguları raporlaştırırken, bazı Kur’an Kursu öğretmenleri aynı şeyleri farklı şekilde ifade etmeleri ve benzer noktalara temas etmelerinden dolayı her katılımcının söylediğine tek tek yer verilmemiştir. Bulguların yorumlanması aşamasında konuyla ilgili literatürden yararlanılarak bulgular anlamlandırılmaya çalışılmıştır.

3. Bulgular

²¹ Ali Baltacı, “Nitel Araştırmalarda Örnekleme Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme” *Bilgis Eren Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7/1 (2018):231-274.

Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı 4-6 yaş Kur'an Kurslarında görev yapan Kur'an Kursu öğretmenleriyle yapılan mülakat sonuçları kategorize edilerek aşağıda verilmiştir.

a) Müfredat İle İlgili Görüşler

Tablo 1: Öğreticilerin Müfredat İle İlgili Görüşleri

	Yeni Müfredatın İçerik Eksikliği	Gelişim Özelliklerine Uygun Olmama
KKÖ1	-	☐
KKÖ2	☐	☐
KKÖ3	☐	☐
KKÖ4	☐	-
KKÖ5	☐	-
KKÖ6	☐	-
KKÖ7	☐	-
KKÖ8	☐	☐
KKÖ9	☐	☐
KKÖ10	☐	☐
KKÖ11	☐	☐
KKÖ12	☐	☐
KKÖ13	☐	☐
KKÖ14	-	☐
KKÖ15	-	☐
KKÖ16	☐	-
KKÖ17	☐	-
KKÖ18	☐	☐
KKÖ19	☐	☐
KKÖ20	☐	-

Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu), ilk olarak 2013-2014 eğitim-öğretim yılında uygulamaya konulmuştur. Söz konusu programla; "*çocukların kendi seviyelerinde sevgi, saygı, yardımlaşma, iyilik, adalet, sorumluluk, doğruluk ve sabır gibi İslam dininin temel değerlerini insan hayatına anlam kazandıran unsurlardan biri olarak fark etmeleri yanında, dinimizin temel kaynağı olan Kur'an-ı Kerim'i ses ve şekil olarak kendi seviyelerinde tanımaları hedeflenmektedir.*"²² 2018 yılında söz konusu program; içeriğe yönelik eleştiriler başta olmak üzere gelişen ve değişen sosyo-kültürel şartlar, uygulamadan gelen geri bildirimler, muhatap kitlenin ilgi, ihtiyaç ve beklentileri, mevcut programın konu ve kazanımları göz önünde bulundurularak birim uzmanları ve alan uzmanı akademisyenlerden oluşan komisyonun çalışması sonrası güncellenmiştir.²³ Bu çalışmada da

²² Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu), .5.

²³ Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu), .6.

Kuran Kursu öğretmenlerine 2018 yılında güncellenen yeni müfredata yönelik görüşleri sorulmuştur.

4-6 yaş Kur'an Kursu öğretmenleri 2018 yılında güncellenen yeni müfredata genel olarak olumlu yaklaşırken bazı noktalarda eleştirilerini de belirtmişlerdir. Bu eleştiriler güncellenen müfredatının içeriğinin 4-6 yaş grubuna uygun olmadığı yönündedir.

KKÖ 3 güncellenen müfredatın içeriğinin hala daha 4-6 yaş grubu için yeterli olmadığını Kur'an Kursları Öğretici Kitabı 2'de birinciye kıyasla hikayeler daha uzun, dili daha ağır ve görseli daha az olarak karşılıklarını ve işlenen konuların soyut kavramlar olması sebebiyle öğrencinin yaşı sebebiyle algılaması zorlaştığını belirtmiştir. KKÖ 3 içerikle ilgili eleştirilerini şu örneklerle açıklamıştır: *“Ezber olarak verilen dua ve surelerin manasının da ezberletilmesi gerektiği müfredatta yer almaktadır. Ancak meal olarak verilen metinlerde ‘cennet, cehennem, hesap günü, azap, ateşe odun taşımak, elleri kurumak vb.’ kurs müfredatında hakkında bilgilendirme yapılmayan kelimeler geçmektedir. Ezberlerin bu yaş grubu için sadece Arapça olarak yaptırılması, meal ezberlerinin soyut yaş dönemindeki Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders müfredatına bırakılması daha uygun olacaktır.”* derken KKÖ 4 *“İnsanları Seviyorum ünitesi, sayfa 173'te ‘Zeytinyağlı Pırasa’ hikayesi ünite içeriğini doldurmuş olmak için yerleştirilmiş bir hikaye izlenimi vermektedir. Değerler eğitimi açısından amaçlanan kazanımı sağlayacak bir içeriğe sahip değildir. Yine Kainatı Seviyorum ünitesi, sayfa 199'da yer alan ‘Kainattaki Düzen’ hikayesi çocuğun ruh dünyasına hitap edecek güzel bir hikaye iken; görsel eklenmemiş olması öğrencinin dikkatini vermesini zorlaştırmaktadır.”* ifadelerini kullanmıştır.

KKÖ1 *“2018-2019 yılı için yeniden düzenlenen ders kitaplarında ünitelerin yerleri değiştirilmiş ancak içerikteki düzenlemeler eksik bırakılmıştır. Örneğin, Dua, Şükür ve Özür Dileme birinci ünite olarak öncelenmiş; sayfa 45'teki açıklamalarda ‘geçen hafta yaptığımız doğruluk davranışları ile duvarlarımıza bembeyaz bulutlar koymuştuk’ ibaresi yer almıştır. Halbuki yeni kitapta bulutlar 7. ünite olarak düzenlenmiş İyilik ünitesinde bulunmaktadır. (bkz. s.291) Yine Adalet ünitesi, sayfa 357'de ‘Öğretmenin Adaleti Hikayesi’nde eski kitaplarda hikayenin içeriğinde bahçeye çıkamayan öğrencilerin ağladığı ifade edilirken; yeni baskıda bu davranış çıkarılmıştır. Buna rağmen ‘etkinliğin değerlendirilmesi’ başlığındaki sorulardan ikincisinde ‘Nuriye neden ağladı?’ sorusu sorulmaktadır.”* şeklinde örnekler vererek müfredata yönelik eleştirilerini dile getirmiştir.

KKÖ 5 ve KKÖ7 de müfredatta çocukların gelişim özelliklerinin dikkate alınmadığını belirtmişlerdir. KKÖ 5 *“Yeni düzenleme ile dua, şükür ve özür dilemenin başa alınmasında gözetilen amaç nedir? Yaş grubu göz önüne alındığında dua kavramının soyut kaldığı ve bununla alakalı bilgilendirmenin daha somut kavramlar sonrası verilmesinin uygun olacağı açıktır. Özür dilemek, hatalı davranış gösteren kişinin yapacağı bir eylemdir. Okula yeni başlamış bir çocuğun, toplu yaşarken karşı tarafın da kendisi gibi hakları olduğunu, arkadaşlarına saygı, sevgi ve merhamet göstermesi, iyi davranışlar sergilemesi gerektiğini bilmediği aşikardır. Böyle bir çocuk yaptığı davranışın bu değerlere aykırı olduğunu bilmezken neden özür dileyecektir? Yukarıda sayılan değerler öğretilmeden direkt özür dilemeye geçilmesi uygun mudur?”* diye sorarken KKÖ 7 *Ünitelerde yer alan bazı hikayelerin çocukların algı dünyasına hitap edemediği açıktır. Kitapların yenilenmesi sürecinde bunlara da dikkat edilmiş olması güzel olacaktır. Örneğin; Yardımlaşma ünitesi sayfa 245'te yer alan ‘Sababenin İkramı’ hikayesinde hem ev sahiplerine hem misafirlere yetecek yiyeceğin bulunmaması sebebiyle misafiri doyurmak için lambayı kapatıp yemek yiyor gibi yapmayı anlamasını beklemek çok sağlıklı olmayacaktır. Aksine çocuk; karşı tarafın iyiliğine olacaksa yalan söylenebileceğini öğrenecek, verdiğimiz eğitimle*

çelişki arz edecektir. Çünkü bu yaş grubunun bu ikisi arasındaki çelişkiyi mukayese düzeyi gelişmemiştir.” şeklinde örnekler vererek müfredatta gelişim özelliklerinin dikkate alınmadığına vurgu yapmıştır.

.4-6 yaş Kur'an Kursunda görev yapan öğretmenlerin 2018 yılında güncellenen yeni müfredatına içerik düzenlemelerinin yetersiz ve gelişim özelliklerine uygun olmama bakımından eleştiri getirdikleri görülmektedir.

b) Ders Etkinliği ve Materyali İle İlgili Görüşler

Tablo 2: Ders Etkinliği ve Materyali İle İlgili Görüşleri

	Materyal Eksikliği	Etkinlik Eksikliği
KKÖ1	☐	☐
KKÖ2	☐	☐
KKÖ3	☐	☐
KKÖ4	☐	☐
KKÖ5	☐	☐
KKÖ6	☐	☐
KKÖ7	☐	☐
KKÖ8	☐	☐
KKÖ9	☐	-
KKÖ10	☐	☐
KKÖ11	☐	☐
KKÖ12	☐	☐
KKÖ13	☐	☐
KKÖ14	☐	☐
KKÖ15	-	☐
KKÖ16	☐	☐
KKÖ17	☐	☐
KKÖ18	☐	☐
KKÖ19	☐	☐
KKÖ20	☐	-

4-6 yaş grubundaki öğrencilerin özellikleri dikkate alındığında eğitim sürecinde kullanılan materyal sayısı ne kadar fazla ise bu yaş grubundaki çocukların öğrenmesi, anlamlı, kalıcı ve zevkli olmaktadır. Bu bağlamda eğitimde kullanılan materyaller 4-6 yaş grubu için büyük önem arz etmektedir.

4-6 yaş Kur'an Kursunda görev yapan öğretmenlerin ders materyali konusunda oldukça ciddi eleştirileri vardır.

Örneğin KKÖ 2 “2014 yılında yayınlanan 2 etkinlik ve öğretici kitabı hala güncelleme yapılmadan kullanılmaya devam edilmektedir. Kitaptaki etkinlikler her yaş grubuna hitap etmemektedir. 4 yaş grubu için onların ilgilerini çekecek yeni ve alternatif etkinlik ve dramaların hazırlanması bu konuda çalışmaların yapılması gerekmektedir.” derken KKÖ 14 “Başkanlığın “Kuran Öğreniyorum” seti 1. kitap (Harfler) geliştirilmelidir. Harflerin okunuşunun yazılması noktasında takip edilen yol gözden geçirilmelidir.” ifadelerini kullanırken KKÖ 13 “Etkinlik anlamında sunulan harf tamamlamada noktalar yerine rakamların kullanılmış olması rakamları öğrenmemiş ve ders müfredatında olmaması sebebiyle de öğrenemeyecek olan çocuğun etkinliği yapabilmemesini zorlaştırmaktadır.”; KKÖ 16 ise “Bu yıl satışa sunulan Dini Eğitim Seti’nin ve hala satışta olan Kuran Öğreniyorum Seti’nin içerik sıralamasının aynı olması, kurslardaki eğitim-öğretim birliğine katkı sağlayacaktır”. derken KKÖ 8 ise “Öğrencilere dağıtılan ve ders kitaplarıyla paralellik arz eden etkinlik kitaplarında bazı ünitelere ait etkinlikler bulunmamaktadır. (örneğin; 8. ve 9. üniteler gibi)” diyerek etkinlik eksikliğini vurgulamıştır.

KKÖ 10 ise “Yalan yanlış dini bilgi ve çocuklarımızın öğrenme durumu ve yaşı göz önüne alınmadan yapılan Kur’an ve değerler eğitimi devlet gözetiminde verilmeye başlanmıştır. Ancak öğrencilerin okul öncesinde öğrenmesi gereken temel beceriler; temizlik kuralları, küçük kas gelişim etkinlikleri, bahçe oyunları, dramalar, sayılar, harfler, iletişim becerileri gibi etkinliklerin de 4-6 yaş Kur’an Kursu programında yer verilmesi bunlarla ilgili kazanımların belirlenerek gerekli etkinlik örneklerinin hazırlanması acil bir ihtiyaçtır. Okul öncesi faaliyetleri 4-6 yaş Kur’an Kursu öğretmenlerinin bilgi ve becerilerine bırakılmış durumdadır.” cümleleri etkinlik eksikliğini vurgulamıştır.

Etkinlik konusunda MEB’e bağlı anaokullarına göre eksiklikleri olduğunu vurgulayan KKÖ 11 “Etkinlik kitaplarındaki boyama sayfalarının artırılması ve kes-yapıştır etkinliklerinin eklenmesi derslerin 4-6 yaş grubuna daha uygun ve verimli işlenmesinde kolaylık sağlayacaktır. Yine ünitelerde yer alan hikayelerde sayılar, renkler, günler yer alırken; müfredat içerisinde sayı-şekil-renk-gün-hafta vb. konulara yer verilmemiş olması derslerin verimliliğine olumsuz etki etmektedir.” ifadelerini kullanırken, KKÖ 17 ise “Kur’an’a geçen öğrenciler için dış kapağı 4-6 yaş grubuna uygun, çocuklara cazip gelecek orta boy Kur’an-ı Kerimler basılarak, imkan varsa kurslara dağıtılmalı veya hiç değilse öğrencilerin kursumuzda kayıtlı olması sebebiyle piyasadakinden çok daha uygun fiyata temin edebilmeleri sağlanmalıdır.” diyerek materyallerin çocukların ilgisini çekmesinin önemini vurgulamıştır.

4-6 yaş Kur’an Kursunda görev yapan öğretmenlerin görüşleri dikkate alınarak müfredatta bu iyileştirmelerin yer alması hem çocukların gelişimine katkı sağlayacak, hem derslerde verimliliği arttıracak, hem de MEB bünyesindeki ana sınıfları ile olan eğitim kalitesi farkını azaltacaktır. Çünkü bazı veliler çocuklarını ilkokula başlamadan okul öncesi eğitim için sadece DİB’e bağlı 4-6 yaş kurslarına göndermekte, bu durum da çocukların ilkokula başladıklarında diğer arkadaşlarından temel konularda eksik kalmasına neden olabilmektedir.

c) Öğrenci-Veli-Yönetim İle İlgili Görüşler

Tablo 3: Öğrenci-Veli-Yönetim İle İlgili Görüşleri

	Rehberlik Eksikliği	Velilerin Kurslardan Çocukların Gelişim Özelliklerinin Üstünde Beklentileri	İdarenin Sahip Çıkmaması
KKÖ1	☐	☐	-
KKÖ2	☐	☐	-

KKÖ3	☐	☐	-
KKÖ4	☐	☐	-
KKÖ5	☐	☐	☐
KKÖ6	☐	☐	☐
KKÖ7	☐	-	-
KKÖ8	☐	☐	-
KKÖ9	☐	☐	
KKÖ10	☐	☐	-
KKÖ11	☐	☐	☐
KKÖ12	☐	☐	☐
KKÖ13	☐	☐	-
KKÖ14	☐	☐	-
KKÖ15	-	☐	☐
KKÖ16	☐	-	☐
KKÖ17	☐	☐	-
KKÖ18	☐	☐	-
KKÖ19	☐	☐	☐
KKÖ20	☐	☐	-

,Eğitim kurumlarında yalnız öğretmenin, öğrencinin, velinin, çevrenin ya da yönetimin sorumluluk almasıyla başarı sağlanamaz. Başarı, herkesin kendine özgü sorumlulukları alması ve yerine getirmesiyle gerçekleşir. Bunlardan herhangi birinin ya da birkaç grubun sorumluluğunun gereğini yerine getirmemesi, başarıyı olumsuz yönde etkiler. Hedeflenen kalite elde edilemez.²⁴

4-6 yaş Kur'an Kursunda görev yapan öğretmenlerin öğrenci-veli-yönetim ile ilgili ciddi eleştirileri ve önerileri vardır.

²⁴ M.Fatih Genç, *Yaygın Din Eğitiminde Toplam Kalite Yönetimi –Kuran Kursları Örneği-*,(Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınlar 2012), 24.

KKÖ 9 “MEB’de de yapıldığı üzere velilere yönelik rutin seminerlerin il bazında programlanıp, ilçelere talimat yoluyla bildirilerek gerçekleştirilmesi ve bu seminerlerin alanında uzman kişilerce verilmesi gerekmektedir. Amaçlanan vaaz değil, psikolojik destek ve rehberlik yönlendirilmesinin yapılması olmalı ve bu şartları sağlayan lisans düzeyine sahip eğitimi olan kişilerce verilmelidir.” derken KKÖ 2 ise “Kurslara çocuklarla iletişim kuracak, gözlem yapacak, öğrencinin ihtiyacı varsa gerekli yerlere yönlendirmeleri yapacak pedagoğ ziyaretleri düzenlenmesi sağlanmalıdır.” ifadelerini kullanmıştır. KKÖ 4 sağlığa vurgu yaparak “Sağlık bakanlığı ile gerekli protokolün yapılarak senede bir defa da olsa dış kontrollerinin kurslarda yapılarak, önemine bizzat doktorlar tarafından vurgu yapılması etkili ve güzel olacaktır.” demiştir.

Kur’an Kursu öğretmenleri eğitim kalitesinin artırılması ve yönetim faaliyetlerinin daha verimli olabilmesi için idari işlere bakan yöneticilerin ders yükünün kaldırılmasını vurgulamışlardır. Bu bağlamda KKÖ 18 “Öğreticilerin öğrencilere daha fazla ve kaliteli vakit ayırabilmesi için en azından 3 ve üzeri sınıf sayısına sahip kurslarda ders sorumluluğu olmayacak yönetici atanması ihtiyacı bulunmaktadır. İdari işlem yükünün derse giren öğretmenlerden alınması gerekmektedir.” sözleri ile idari verimliliğin artmasına yönelik öneride bulunmuştur.

4-6 yaş Kur’an Kurslarında görev yapan öğretmenler velilerin öğrencinin gelişim özelliklerinin dışında beklentiye girmelerinden, müftülüğün düzensiz uygulamaları ve baskılarından şikayet etmektedir. Bu bağlamda KKÖ 19 “Müftülüklerin öğretmenlerin velilerle yaşadığı sorunlarda kendi personeline daha çok sahip çıkması elzem bir konudur. Örneğin öğrenci kayıtları esnasında kayıta geç kalan velinin şikayeti üzerine müftülük makamının öğrencinin kaydının yapılması hususunda öğreticiye direktifte bulunması gibi. Yine çocuğu Kur’an öğrenemeyen velinin şikayeti üzerine Müftü tarafından öğreticinin uyarılması ki aile bu konularda çocuğunun hazır bulunmuşluğu, öğrenme kabiliyeti, istekliliği gibi konuları göz ardı ederek bu tarz şikayetlerde bulunmakta, müftülük makamı da veliyle birlikte bu unsurları göz ardı ederek öğreticiyi bu konuda uyarmaktadır.” ifadelerini kullanmıştır. KKÖ 15 bazı velilerin kursu kreş gibi görmelerinden rahatsız olduğunu şu şekilde açıklamıştır: “Bazı veliler bizi çocuk bakıcısı gibi görüyor. Yüzümüze rahat rahat hocam bu çok yaramaz baş edemiyorum size getirdim diyor. Sonuç burası bir okul ve disiplin kuralları var. Velilerin kursun amacı konusunda bilgilendirilmeleri ve bilinçlendirilmeleri gerektiğini düşünüyorum.”

Yukarıdaki görüşlerin ışığında 4-6 yaş Kur’an Kurslarında görev yapan öğretmenler rehber öğretmen eksikliğinden, velilerin öğrenciden beklentilerini yüksek tutmasından, idarenin kendilerine sahip çıkmadığından şikayet etmişlerdir. Öğreticiler velilerin sağlıklı bilgilendirilmelerini önemsemektedir. Yine sağlıklı eğitim verilebilmesi için öğrencilerin yaş kategorilerine göre sınıflandırılmasını ve idari görev alanların ders yükünün kaldırılmasını istemişlerdir.

d) Öğretmen ve Kurs Binası Yeterliliği İle İlgili Görüşler

Tablo 4: Öğretmen ve Kurs Binası Yeterliliği İle İlgili Görüşler

	Öğretmenlerin formasyon eksikliği	Kurs Binalarının Fiziksel Eksiklikleri	Yardımcı Elemanların Nitelik Problemi
KKÖ 1	☐	☐	☐
KKÖ	☐	☐	☐

2			
KKÖ 3	☐	☐	☐
KKÖ 4	☐	-	☐
KKÖ 5	☐	☐	☐
KKÖ 6	☐	☐	☐
KKÖ 7	☐	-	☐
KKÖ 8	☐	☐	☐
KKÖ 9	☐	☐	-
KKÖ 10	☐	☐	☐
KKÖ 11	☐	☐	☐
KKÖ 12	☐	-	☐
KKÖ 13	☐	-	-
KKÖ 14	☐	-	-
KKÖ 15	-	-	☐
KKÖ 16	☐	-	☐
KKÖ 17	☐	-	☐
KKÖ 18	☐	☐	-
KKÖ 19	☐	☐	☐
KKÖ 20	☐	☐	-

Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı 4-6 yaş Kur'an Kurslarında din eğitimi verilmesi çok önemlidir. İnanç, ibadet, ahlak, dua, sure ve Kur'an-ı Kerim eğitimi verilerek çocukların ilerleyen zamanlarda sağlıklı bir dinî gelişim sağlamaları konusunda bu kurumlar önemli bir yere sahiptir.

Bu kurumların öğretmen niteliği ve fiziksel kalitesi de öğrencilerin sağlıklı bir öğretim yapabilmelerinin ön koşullarından biridir.

KKÖ 20 “Öğretmenlerin çoğunun ön lisans mezunu ve sadece sertifika eğitimi ile öğreticilik yapıyor olması yeterlilik ve yetkinlik açısından sorundur. Yine yardımcı görevlilerin nitelikleri artırılmalıdır” derken; KKÖ 12 “Yoğun talep olduğu için ek sınıf açmak zorunda kalıyoruz. Böyle olunca ister istemez dışarıdan ücretli öğretmen almak zorunda kalıyoruz” ifadelerini kullanmıştır. KKÖ 10 “Biz üniversite mezunuyuz formasyon eğitimi de aldım ama çocuk eğitimi konusunda kendimi yeterli hissetmiyorum burası spesifik bir alan” diyerek öğreticilerin 4-6 yaş grubuna yönelik formasyon eksikliğine vurgu yapmıştır.

KKÖ 17 “Kurs binalarımızı 4-6 yaş grubuna uygun hale getirmek için bayağı uğraştık. Cami derneğimizi bize yardımcı oldu sağolsunlar. Bizim kursun binası iyi olabilir ama hala birçok 4-6 yaş Kur’an Kursunda fiziksel yetersizlikler mevcuttur.” diyerek kursların bazılarındaki fiziksel eksikliklere işaret etmiştir.

Öğreticilerin bir diğer problemi yardımcı personel konusudur. Öğreticiler bazı kurslarda yeteri kadar yardımcı personel olmadığından yakınırken bir kısmı ise yardımcı personelin sayısı kadar niteliğinin de önemine vurgu yapmıştır. Bu konuyla ilgili olarak KKÖ 12 “Yardımcı personel konusu bizim kurslar için önemlidir. Hem sınıf yönetimi hem öğrencilerle birebir ilgilenme konusunda bizlere çok yardımcı olmaktadır. Bu bakımdan yeteri kadar nitelikli yardımcı personelin kurslarda bulunması bizler için çok elzemdir” diyerek yardımcı personelin kurslar için önemini vurgulamıştır.

4-6 yaş Kur’an Kurslarında 4 yıllık İlahiyat Fakültesi mezunu ve formasyon eğitimi almamış kişilerin atanması çocukları fiziksel, ruhsal ve dinî/manevi gelişimlerine olumsuz etki edebilir. Görüşme yaptığımız öğreticiler kendilerine müftülük tarafından zaman zaman seminer verildiğini ama tek başına bu seminerlerin yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda öğretmenlerin niteliği ve kursların fiziksel kalitesi artırılmalıdır.

4. Tartışma

Ülkemizde örgün eğitim kurumlarında programlı din öğretimi ancak ilkokul dördüncü sınıfta başlamaktadır. Hâlbuki din, maneviyat ve inanma konuları insanları çok daha küçük yaşlarda ilgilendirmektedir.²⁵ Her ne kadar 10 Mart 1984 tarih ve 18337 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanmış olan anaokulları ve anasınıfları yönetmeliğinde belirtilen amaçlar arasında”... Çocukların vatan, millet, bayrak ve insan sevgisinin, manevi değerlere bağlılığın gelişmesine yardımcı olmak...” gibi ifadeler bulunsa da amaçlarla belirlenen manevi değerlere bağlılığın gelişmesine yardımcı olmak sadece yemekten önce okutulan duada; “...Bizi koruyan tanrıya dua edelim...” ifadesi yer almaktadır. Sadece bu dua cümlesiyle milli ve manevi değerlere bağlılığın çocuklarda tam olarak gerçekleştirilemeyeceği açıktır.²⁶

Ayrıca Türk Milli Eğitimi’nin temel ilkeleri arasında çocuğa milli, ahlaki, insani, manevi ve kültürel değerlerin benimsetilmesi yer almaktadır. Bu amaçtan hareketle okul öncesi eğitim kurumlarında din ve ahlak eğitimi verilebilir.²⁷

²⁵ Suat Cebeci, *Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye’de Din Eğitimi*, (Ankara: Akçağ Yayınları, 2005), 38.

²⁶ Hüseyin Yılmaz, *Din Eğitimi ve Sosyal Barış*, 148-149.

²⁷ Zeynep Nezahat Özeri, *Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi*, 256.

Bu bağlamda Diyanet İşler Başkanlığı'nın açmış olduğu 4-6 yaş grubu Kur'an Kursları çocukların manevi, ruhsal ve dinî gelişimlerine önemli katkılar sunacaktır. Bu yüzden 4-6 yaş Kur'an Kurslarında görev yapan öğretmenlerin görüşleri bu kursların eğitiminin niteliğini arttırmada önemlidir. Böylelikle alanda fiili olarak görev yapanların fikirleri 4-6 grubu Kur'an Kurslarının eğitim kalitesini arttırmada bizlere ışık tutacaktır.

4-6 yaş Kur'an Kurslarında görev yapan öğretmenlerin görüşleri dikkate alınarak yenilenen müfredatta hala bazı eksikliklerin olduğu görülmektedir. Öğreticiler eski müfredata göre 2018 yılında önemli ve iyi yönde değişiklikler olmasına rağmen hala çocukların gelişim dönemine uygun olmayan konular olduğu, etkinliklerin ve ders materyallerinin yetersiz olduğunu belirtmişlerdir. Öğreticiler, velilerin bu kurslardan beklentilerinin çocukların dönemsel özelliklerine göre yüksek olduğunu, bu durumun öğretmenler üzerinde baskı unsuru oluşturduğunu, müftülüklerin de bu konuda kendilerine yeterli desteği vermediklerini belirtmişlerdir. Öğreticiler bazı kurslarda fazla öğrenci talebinden dolayı ek sınıfların açıldığını ve bu sınıflarda iki yıllık ön lisans veya lise mezunu sertifika sahibi öğretmenlerin ders vermek durumunda kaldığını, yine formasyon almış ve 4 yıllık İlahiyat bölümü bitirenlerin de 4-6 yaş öğrenci grubuna yönelik formasyon eksikliği hissettiklerini belirtmişlerdir. Bu formasyon eksikliğini gidermek için müftülüklerin dönem dönem seminer düzenlediklerini, bu seminerlerden memnun olduklarını fakat hala daha kendilerini yeteri kadar bu alanda nitelikli hissetmediklerini belirtmişlerdir. Kursların fiziki imkanlarının müftülük ve cami derneklerinin yardımları ile iyiye doğru gelişim sağladığını belirten öğretmenler hala daha bazı kurslarda fiziki yetersizliklerin olduğunu söylemişlerdir.

4-6 yaş dönemi çocuğun dini gelişimi açısından önemli bir yaş aralığıdır.²⁸ Çocukluk dönemi geçtikten sonra bile birçok yetişkinde çocukluk döneminde kazanılan inançların etkileri görülür. İlk çocukluk evresi dini gelişiminin nitelik yönündeki bu etki, bireyin hayatının geri kalanını etkilemesi nedeniyle ayrı bir önem arz eder.²⁹ Bu bağlamda çocukların din eğitimi, kısa, öz, anlamlı, sevgiye dayalı, sade ve açık olarak düşünülmeli; bu ilkeler yörüngesinde daha iyi bir din eğitiminin yolları araştırılmalıdır.³⁰ Bu kurslarda verilen din eğitiminde, eğitim ve psikolojinin verileri dikkate alınmalıdır.³¹ Çünkü sağlıklı ve mutlu bir çocuğun yetiştirilmesi³², ancak kendisi, dini inancı ve içinde yaşadığı toplumla uyumlu bir gelişim göstermesine bağlıdır. Bu uyum süreci ancak nitelikli bir eğitimle mümkün olabilir. Din eğitimi olmadan çocuğun iyi bir şekilde yetiştirilmesinden ve kaliteli bir eğitimden söz etmek mümkün görünmemektedir.³³

Sonuç

²⁸ Hüseyin Peker, *Din ve Ahlak Eğitimi*, (Samsun:Aksi Seda Matbaası,1998), 14.

²⁹ W.H. Clark., "Birey ve Din, Din Psikolojisinde Yeni Arayışlar", Ed. ve Çev. Ali Rıza Aydın, İman Problemi, İnsan Yayınları, İstanbul 2004, s. 61-84.

³⁰ Mustafa Köylü, "Çocukluk Dönemi Dini İnanç Gelişimi ve Din Eğitimi", *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 55/11 (2004): 154.

³¹ Şuayip Özdemir, "Çocuğun Din Eğitiminde Ailenin Rolü" *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 9 (2002), 123.

³² Hasan Mahmut Çamdibi, *Din Eğitiminin Temel Meseleleri*, (İstanbul:Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1994),43.

³³ Hasan Onat, "Niçin Din Eğitimi?", *Uluslararası Din Eğitimi Sempozyumu Bildirileri* (Ankara: Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Tömer Yayınları, 1997), 15-23.

Diyanet İşleri Başkanlığı'nın başlatmış olduğu 4-6 yaş Kur'an Kursları eksik yanlarına rağmen çocuklarımız için önemli ve gün geçtikçe kendini geliştiren kurslardır.

Bu bağlamda;

- 2018 yılı müfredatında çocukların gelişim özelliklerine uygun olmayan yerler çıkarılmalıdır.
- Türkiye genelinde 4-6 yaş kurslarında kayıt edilecek öğrenci sayısında yaşanan tutarsızlığın ve aidat sorunun mevzuatla giderilmesi eğitimin verimliliği ve kalitesi açısından önemli olacaktır.
- Fiziksel olarak uygun olmayan, 4-6 yaş grubu çocukların sağlık durumunu tehdit eden ortamlara sınıf açmak için olur verilmemesi önemlidir.
- Anaokulu öğretmenleriyle birlikte diyanet çatısı altında hem anaokulu müfredatı hem de diyanet 4-6 yaş eğitim müfredatının birlikte uygulanacağı eğitim kurumlarının pilot olarak hayata geçirilmesi bu kursların verimliliğini arttıracaktır.
- Diyanet İşleri Başkanlığı'na bağlı eğitim veren 4-6 yaş Kur'an kursları için MEB'e bağlı anaokulu okullarında var olan rehberlik servisleri açılmalıdır.
- Çalıştırılan yardımcı personelin görev, yetki ve sorumlulukları kendilerine izah edilmelidir.
- Başkanlık tarafından satışa sunulan 4-6 yaşa uygun hikaye ve boyama kitaplarının çeşidinin artırılmasına ihtiyaç duyulmaktadır.
- Ders kitaplarındaki şarkı sözlerinin ülke çapında birliktelik arz etmesi açısından Başkanlıkça bestelenmesi gerekmektedir.
- 4-6 yaş grubu Kur'an Kursları için ortak oyunlar üretilmeli, bireysel, bölgesel uygulamalarla yetinilmemelidir.
- Öğreticilerin çaba göstermeleri gerekmele birlikte, eğitim-öğretimin kaliteli yürümesi için ortak materyallerin artırılması önem arz etmektedir.
- Değerler eğitimine uygun ahşap materyaller, yap-bozlar, zeka geliştirici oyun ve materyallerin üretimine yönelinmeli ve ağırlık verilmelidir.
- Ülke çapındaki öğretmenlerin ürettikleri materyalleri paylaşabilecekleri bir "materyal havuzu" ağı oluşturup, öğretmenlerin teknolojiyi daha aktif kullanmaları sağlanmalıdır.

Kaynakça

- AYDIN, Mehmet Zeki. “Ailede Din Eğitimi”, Ed. Recai Doğan ve Remziye Ege, *Din Eğitimi*, Ankara: Grafiker Yayınları, 2012.
- AYHAN, Halis. *Din Eğitimi ve Öğretimi İman-İbadet*, Ankara: Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları, 1985.
- BALTACI, Ali. “Nitel Araştırmalarda Örneklem Yöntemleri ve Örnek Hacmi Sorunsalı Üzerine Kavramsal Bir İnceleme” *Bitlis Eren Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7/1 (2018):231-274.
- BAŞKURT, İrfan. “İman, Dayandığı Temel İlkeler ve Eğitim”, *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 8 (2001).
- BAYRAKTAR, Faruk. *İslam Eğitiminde Öğretmen Öğrenci Münasebetleri*, İstanbul: İFAV Yayınları 2008.
- CEBECİ, Suat, *Din Eğitimi Bilimi ve Türkiye’de Din Eğitimi*, Ankara: Akçağ Yayınları, 2005.
- CLARK, W.H., “Birey ve Din, Din Psikolojisinde Yeni Arayışlar”, Ed. ve Çev. Ali Rıza Aydın, İman Problemi, İstanbul: İnsan Yayınları, 2004.
- ÇAMDİBİ, Hasan Mahmut. *Din Eğitiminin Temel Meseleleri*, İstanbul: Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Vakfı Yayınları, 1994.
- DAM, Hasan. “Çocukluk Dönemi Din Eğitimi”, Editör. Mustafa Köylü *Gelişimsel Basamaklara Göre Din Eğitimi*, Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2010.
- Diyanet İşleri Başkanlığı Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kuran Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu), Ankara: DİB Yayınları, 2018.
- FERSAHOĞLU, Yaşar. *Din Eğitim ve Öğretiminde Duygu Eğitimi*, İstanbul: Marifet Yayınları, 1998.
- GENÇ, M.Fatih. *Yaygın Din Eğitiminde Toplam Kalite Yönetimi –Kuran Kursları Örneği-*, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınlar 2012.
- KÖYLÜ, Mustafa. “Çocukluk Dönemi Dini İnanç Gelişimi ve Din Eğitimi”, *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 55/11 (2004).
- KÖYLÜ, Mustafa. *Çocukluk Dönemi Din Eğitimi*, Ankara: Nobel Yayınevi, 2017.
- ONAT, Hasan, “Niçin Din Eğitimi?”, *Uluslararası Din Eğitimi Sempozyumu Bildirileri* Ankara: Üniversitesi İlahiyat Fakültesi ve Tömer Yayınları, 1997.
- ORUÇ, Cemil. *Okul Öncesi Dönemde Çocuğun Din Eğitimi*, İstanbul: Ensar Neşriyat, 2011.
- ÖCAL, Mustafa. “Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Din Eğitimi ve Öğretimi”, *Uludağ Üniversitesi İlahiyat Fakültesi* 7/7 (1998): 241-268.
- ÖNERİ, Zeynep Nezahat. *Okul Öncesi Din ve Ahlak Eğitimi*, İstanbul: Dem yayınları, 2004.
- ÖZDEMİR, Şuayip. “Çocuğun Din Eğitiminde Ailenin Rolü’ *Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 9 (2002)
- YILDIRIM, Betül. *Okul Öncesi Kurumlara Devam Eden 4-6 Yaş Arası Çocuklara Din Eğitimi (Sivas Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Cumhuriyet Üniversitesi 2016.
- YILMAZ, Hüseyin. *Din Eğitimi ve Sosyal Barış*, İstanbul: İnsan Yayınları, 2003.
- YORULMAZ, Bilal. , “Okul Öncesi Din Eğitimi ve Tarihsel Süreci”, *Diyanet İşleri Başkanlığı Öğretici Kitabı 4- 6 Yaş Grubu* Ankara: DİB Yayınları 2014.